

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τῆς δράσεως τῶν τιμωμένων Ἀγωνιστῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος 1903—1908.

† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΑΡΑΒΑΓΓΕΛΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

1900 - 1907

Ἐγεννήθη τὸ 1866 εἰς τὸ χωρίον Στύψη τῆς Λέσβου ἀπὸ γονεῖς γεννηθέντας ἐπίσης εἰς τὸ ἴδιον χωρίον.

Ὅταν ὁ Γερμανὸς ἔγινε δύο ἐτῶν, ἡ οἰκογένεια τοῦ πατρὸς του ἐγκατεστάθη εἰς Ἀδραμύτιον.

Τὸ 1888 ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης μετ' ὑποστήριξιν τῆς Κοινότητος Ἀδραμυτίου, χειροτονηθεὶς διάκονος. Τῷ δὲ 1889 μετέβη δι' ἀνωτέρας σπουδὰς εἰς Λειψίαν καὶ Βόννην τῆς Γερμανίας, ὡς ὑπότροφος τῆς εὐκαταστάτου οἰκογενείας Στεφάνοβιτς. Ἐπανήλθεν εἰς τὴν Χάλκην τῷ 1891 ὡς διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὴν Χάλκην ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἐδίδαξεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1896, ὁπότε ἐγένετο χωροεπίσκοπος τοῦ Πέραν. Ὡς χωροεπίσκοπος Πέραν ἔχει πλουσιωτάτην Ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν δράσιν, καὶ ὡς συγγραφεὺς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πλουσίαν ἐκκλησιαστικὴν τοιαύτην.

Κατὰ τὸ 1900, ὅτε ἐχόρευσεν ἡ μητροπολιτικὴ ἔδρα τῆς Καστορίας, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀρχίσει ἐντονωτάτη προπαγανδιστικὴ δράσις τῶν Βουλγάρων πρὸς ἀπόσπασιν τῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ τοὺς προσκολλήσωσιν εἰς τὸ ἄρμα τῆς Ἐξαρχίας, δηλαδὴ τοῦ Πανσλαβισμοῦ, ἐκρίθη ἐπάνεγκες νὰ τοποθετηθῇ ἱεράρχης ἱκανώτατος, ἐπελέγη δὲ ὁ Γερμανὸς Καραβαγγέλης, τοῦ ὁποῦ ἡ Ἐθνικὴ ἐργασία ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶχεν ἐκτιμηθῇ ἀρκούντως ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

Οὕτω τῷ 1900 ἐγκαθιδρύθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Καστορίας ὁ ἄξιος.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν του ὁ Καραβαγγέλης ἐμελέτησεν τὴν ἤδη δημιουργημένην ἀνώμαλον κατάστασιν καὶ ἔλαβε τὰς ἀποφάσεις ἐνεργείας του.

Κατ' ἀρχὴν ἐνέτεινε τὴν προσπάθειάν του εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατόν ἐπιτυχέστεραν προστασίαν τῶν πιστῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ τὰς πιέσεις τῶν ἐνόπλων κομιτατζήδων καὶ εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ Ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων, ἰδίᾳ τῆς ὑπαίθρου.

Ὅταν ὅμως ἐβεβαιώθη ὅτι οἱ Βούλγαροι διὰ τῶν ἐνόπλων κομιτατζήδων ἤρχισαν τὴν ἐξόντωσιν τῶν προκρίτων, διδασκάλων καὶ ἱερέων, ἐπέισθη ὅτι ἡ βία διὰ τῆς βίας ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθῇ.

Ὑπὸ τὴν ἐμπνευσίν του συνεκροτήθησαν ἐνοπλὰ σώματα ἐξ ἐντοπίων στοιχείων, ἐν συνεργασίᾳ δὲ μετὰ τοὺς ἀρμοδίους τῶν Ἀθηνῶν συνήργησεν εἰς τὸ νὰ καταρτισθοῦν ἐνοπλὰ ἀνταρτικὰ σώματα ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, τὰ ὁποῖα εἰσῆλθον εἰς Μακεδονίαν πρὸς δράσιν ἐναντίον τῶν κομιτατζήδων καὶ προστασίαν τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν σοβαρωτέρων δημιουργῶν τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἐν Μακεδονίᾳ, συνειργάσθη μετὰ τὸν Ἰωάνη Δραγούμην καὶ Παῦλον Μελάν ἀρχικῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ μετὰ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τῶν σωμάτων Δυτικῆς Μακεδονίας Καπετὰν Βάρδαν.

Εἰς τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰδρυάτος Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἀπομνημονεύματα τοῦ Γερμανοῦ Καραβαγγέλη, περιγράφεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου λεπτομερῶς καὶ ἐν ἐκτάσει ἡ δράσις του ὡς καὶ ἡ μεγίστη συμβολὴ του εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίοδον 1900—1907. Λόγῳ τῆς τοιαύτης δράσεώς του ἀνεκλήθη εἰς Κων)πολιν κατόπιν ἐπεμβάσεως φίλα πρὸς τοὺς Βουλγάρους φρονουσῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἐκτοτε ὑπηρέτησεν εἰς Κων)πολιν. Τῷ 1908 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἀμασειας. Τῷ 1913 ἐξελέγη τοποτηρητὴς τοῦ κατόπιν τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ ΙΓ' χρηρῦσαντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Τὸ 1914 ἐπανήλθε εἰς τὴν ἔδραν του εἰς Ἀμάσειαν.

Τὸ 1917 ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐλευθερωθεὶς κατόπιν δραστηρίων ἐνεργειῶν τοῦ Πατριαρχείου, καὶ παρέμεινεν εἰς Κων)πολιν μέχρι τῆς ἀνακωχῆς τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ὁπότε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἔδραν του. Τὸ 1919 κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου Ἀνεξαρτησίας τοῦ Κεμάλ. Κατώρθωσεν ὅμως καὶ διέφυγεν εἰς Κων)πολιν.

Τὸ 1923 κατέφυγεν εἰς τὴν Ἐλευθέραν Ἑλλάδα, διατελέσας ἐπ' ὀλίγον Μητροπολίτης Ἰωαννίνων. Τῷ 1924 διωρίσθη Ἐξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην μετ' ἔδραν τὴν Βιέννην, ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν τὴν 11 Φεβρουαρίου 1935 καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

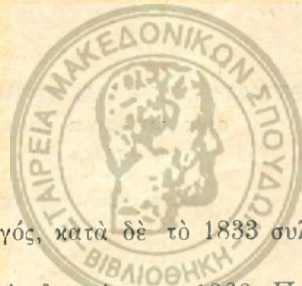
Τὸ Κράτος καὶ ὁ Λαὸς εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πολλαπλῶν καὶ πολυπλευρῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Πατρίδα καὶ ἰδιαίτερώς τὴν Μακεδονίαν μετέφερε τὰ δῶτ' ἐκ Βιέννης καὶ ἐτοποθέτησε ταῦτα, μετὰ συγκινητικὴν τελετὴν, διὰ μέσου τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου ἔδρασεν, εἰς εἰδικὴν χρύπτην τοῦ πρὸς τοῦτο ἀνεγεροθέντος Ἀνδριάντος του ἐν Καστορίᾳ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Διεκδικήσεως Ἐθνικῶν Δικαίων ἀπὸ καιροῦ εἶχεν ἐτοιμὴν τὴν σήμερον ἀποκαλυπτομένην προτομήν του τοποθετημένην ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πρωτεργατῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, πλὴν λόγῳ παρεμβολῆς τῆς μετακομιδῆς τῶν λειψάνων του εἰς Καστορίαν εἶχεν ἀναβάλει δι' εὐθετώτερον χρόνον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΤΣΟΝΤΟΣ

ΚΑΠΕΤΑΝ ΒΑΡΔΑΣ

Γόνος ηρωϊκῆς οἰκογενείας ἐξ Ἀσχύφου Σφακίων Κρήτης.

Ὁ Πάππος αὐτοῦ Μανούσος Τσόντος μετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως 1821 ὡς ὄπλαρχηγός, κατὰ δὲ τὸ 1833 συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐξετελέσθη δι' ἀπαγχονισμού.

Ὁ Πατὴρ του Χαράλαμπος Τσόντος, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, διέπρεψε κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν 1866. Πολεμήσας εἰς τὴν Δυτικὴν Κρήτην ἐτραυματίσθη τρεῖς φορὰς, ἐξηκολούθησε δὲ τοὺς ἀγῶνας τοῦ μέχρι πέρας τοῦ ἔτους 1866.

Τέκνον τοιοῦτων προγόνων ὁ Γεώργιος Τσόντος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνῃ ἀδιάφορος κατὰ τοὺς ἀγῶνας περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης ἀρχικῶς ἐν συνεχείᾳ δὲ τῆς Μακεδονίας καὶ Βορείου Ἠπείρου.

Κατὰ τὸ 1893 ἀπεφοίτησεν ἀπὸ τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καταταγείς εἰς τὸν Στρατὸν μετὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ. Τὸ 1896 κατήλθεν εἰς Κρήτην μετ' ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Τὸ 1897 ἐπανῆλθεν εἰς Κρήτην ὅπως συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα.

Ὑπῆρξεν ἐνεργώτατον μέλος τῆς τότε ὁργανωθείσης Ἐθνικῆς Ἑταιρείας. Διεπνέετο ἀπὸ ἔρωτα πρὸς θυσίας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων.

Ὅταν οἱ Σλάβοι ἤρχισαν τὸν ἐντατικὸν ἀγῶνα ἐξολοθρεύσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας καὶ πρὸς ἐκσλαυισμόν τῶν Μακεδόνων, ὁ Γεώργιος Τσόντος ὑπῆρξε πρῶτος μεταξὺ τῶν πρώτων πού ἔθεσαν τὸν ἑαυτὸν τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Πατρίδος πρὸς ἐνοπλὸν ἀντιμετώπισιν τῶν Βουλγαρο-κομιτατζήδων ἐν Μακεδονίᾳ.

Στενῶτατος φίλος τοῦ Παύλου Μελά, ὑπῆρξε στενὸς συνεργάτης του στὸν Ἀγῶνα. Ὅταν ὁ Π. Μελάς ἔδρα ἐν Μακεδονίᾳ εὐρίσκετο εἰς συνεχῆ μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνίαν.

Μετὰ τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ Μελά κατ' Ὀκτώβριον 1904, ὁ Γ. Τσόντος ἐπὶ κεφαλῇ ἀνταρτικοῦ σώματος ἀπαρτιζομένου ἐξ ἐμπείρων πολεμιστῶν ἐκ Κρήτης, εἰσῆλθε κατὰ μῆνα Νοέμβριον εἰς Μακεδονίαν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Καπετὰν Βάρδας», ἀντικαταστήσας τὸ ἄλλο ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Κρήτης τὸν Καπετὰν Ροῦβαν (Κατεχάκη), ὁ ὁποῖος λόγῳ βαρείας ἀσθενείας ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὴν δρασίμ του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἑλλάδα πρὸς θεραπείαν.

Πρῶτον μέλημα τοῦ Καπετὰν Βάρδα ὑπῆρξεν ἡ ἀναδιάρθρωσις τῆς ἐσωτερικῆς ὁργανώσεως τῶν ἐπιτροπῶν πόλεων καὶ χωρίων. Διῶρισε τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν, καθώρισε σύστημα ἐπικοινωνίας δι' ὁδηγῶν καὶ ἀγγελιαφόρων μεταξὺ ἐπιτροπῶν καὶ τῶν σωμάτων. Ἐπειδὴ ἡ δράσις τοῦ ἀρχικῶς περιορίζετο εἰς τὴν περιοχὴν Σιατίστης—Καστορίας—Κορυτσᾶς, ἤρχετο εἰς τακτικὴν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Καστορίας Καραβαγγέλη, ὅστις ὡς γνώστης τῆς καταστάσεως τὸν κατετόπιζεν ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων, ἐκ τῆς ἀγαστῆς δὲ ταύτης συνεργασίας τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ἄμεσα. Μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῶν Ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων τὸ ὅλον βάρος τοῦ ἀγῶνος ἐβάσταζεν ὁ Μητροπολίτης Καστορίας Καραβαγγέλης.

Μετὰ τὰς συχνὰς περιοδείας τοῦ Βάρδα καὶ τὰς ἐμφανίσεις του εἰς τὰ χωρία ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ σώματός του, ἀνεπτέρωθη τὸ ἠθικὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου καὶ πάντες ἐφιλοτιμοῦντο νὰ βοηθήσωσι τὸν ἀγῶνα, ἕκαστος μετὰ τὰς δυνάμεις πού διέθετε καὶ μετὰ τὸν τρόπον πού ἠδύνατο.

Πρώτη δραστικὴ ἐνέργεια τοῦ ὑπὸ τὸν Βάρδα ἀνταρτικοῦ σώματος ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων ἐκεῖ πλησίον δρώντων μικρῶν σωμάτων, ἔγινεν εἰς τὴν Ζαγορίσανην (σημερινὴν Βασιλειάδα) τὴν 25 Μαρτίου 1905. Εἰς τὸ χωρίον ἐκρύπτετο πολυμελεστάτη βουλγαρικὴ συμμορία. Τὸ χωρίον πολιορκηθὲν ἐξ ὅλων τῶν πλευρῶν ὑπέστη οὐρακὴν ἐπίθεσιν. Οἱ κομιτατζήδες ἐπυροβόλουν ἀπὸ τὰ καταλύματά των, δι' ὅλων τῶν πολεμικῶν ὁπλῶν πού διέθετον.

Κατὰ τὴν σύγκρουσιν ταύτην ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἐκ τῶν συνεργαζομένων μετὰ τοὺς κομιτατζήδες κατοίκων, καὶ ἐπυροπολήθησαν οἰκίαι τινές.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐπρόκάλεσε τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀλλὰ καὶ τὴν μῆνιν τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν προσταγμάτων τῆς Βουλγαρίας Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἡ ἐπιτυχὴς διεύθυνσις τοῦ ὅλου ἀγῶνος εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ὑπὸ τοῦ Βάρδα ἔδωκεν εἰς τοὺς ἰθύνοντας τὰ τοῦ κομιτάτου τὸ μέτρον κρίσεως τῆς νοημοσύνης, τόλμης, σωφροσύνης καὶ μεθοδικῆς ἐνεργητικότητος αὐτοῦ.

Ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Κέντρου τῶν Ἀθηνῶν ἀνάθεσις τῆς Γενικῆς ἀρχηγίας τοῦ ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ ἀγῶνος εἰς τὸν Βάρδα.

Τοῦτο ὑπῆρξε μεγίστη ἐπιτυχία τοῦ Κέντρου. Ἡ διοίκησις κατέστη ἐνιαία, καὶ ὑπῆρχε στενὴ ἐπαφὴ μετὰ τὸν Μητροπολίτην Καστορίας, τὸ Κέντρον Μοναστηρίου καὶ μετὰ ὅλους τοὺς καθ' ὅλα ἀξιόους συνεργάτας του εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία.

Ἐκ τῆς σφύρουσας δράσεως τοῦ Βάρδα καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν ὄπλαρχηγῶν ὁ Ἑλληνισμὸς εὐρέθῃ ἀνθρωπώτατος μετὰ ἀκμαιότατον τὸ Ἐθνικὸν του φρόνημα κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος.

Ἡ ὅλη δρασίς τοῦ καταστάτος θρυλικοῦ Καπετὰν Βάρδα θὰ γνωσθῇ διὰ τῆς ἐν καιρῷ δημοσιεύσεως τῶν ἀπομνημονευμάτων του ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν σπουδῶν.

Κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ὡς λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ. Ἀμέσως μετ' αὐτοῦ τὸ 1914 ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων εἰς τὸν Βόρειον τομέα τῆς Βορ. Ἠπείρου καὶ κατέλαβε τὴν Κορυτσάν.

Τὸ 1923 ἀπεστρατεύθη ὡς συνταγματάρχης, κατὰ δὲ τὸ 1927 τῷ ἀπενεμήθη ὁ βαθμὸς τοῦ ὑποστρατήγου ἐν ἀποστρατείᾳ.

Μεταγενεστέρως ἐπολιτεύθη καὶ ἐξελέγη βουλευτὴς Καστορίας.

Ἀπεβίωσε τὸ 1943.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Διεκδικήσεως Ἐθνικῶν Δικαιῶν διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς προτομῆς αὐτοῦ σήμερον ἀποτίει φόρον τιμῆς ἀπέναντι τῶν μεγίστων ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ εἰδικώτερον πρὸς τὴν Μακεδονίαν, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε καὶ ὑπηρετήσε μέχρι τοῦ θανάτου του.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΝΔΡ. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

Ἐγεννήθη τῷ 1854 καὶ ἐσπούδασε τὴν Νομικὴν καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας ἐν Ἑλλάδι, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἀνέλαβε δημοσίας ὑπηρεσίας χρηματίσας γεν. Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν καὶ εἰτα Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου. Ἀνὴρ μεγάλης ψυχικῆς δυνάμεως καὶ μὲ ἔκτακτα προσόντα. Τὸν Μάϊον τοῦ 1904 διωρίσθη Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Θεσσαλονικῇ διὰ τὰ συντονίσαι καὶ κατευθύνει ἐκεῖθεν τὸν διεξαγόμενον Μακεδονικὸν ἀγῶνα ὅπου παραμείνας μέχρι τοῦ 1908 προσέφερε σημαντικωτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα, ἀναδειχθεὶς εἰς ἓκ τῶν κυρίων ἐμπυχωτῶν καὶ ἡγετῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Τῷ 1908 ἐτοποθετήθη ὡς πρέσβυς εἰς Οὐάσιγκτων. Τῷ 1910 ἐξελέγει βουλευτὴς καὶ ἐγένενο ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐν τῇ Κυβερνήσει Βενιζέλου, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ὅπου διετήρησε μέχρι τῆς 18 Αὐγούστου τοῦ 1913. Βραδύτερον ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος εἰς Ρώμην. Ἀπέθανε ἐν Οὐάσιγκτωνι τῷ 1923. Ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς κατευθύνσεως τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος καὶ δεξιὸς χειριστὴς τῶν ἀναφυομένων ἐν Μακεδονίᾳ ζητημάτων εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλει αὐτῇ πολλά.

ΙΩΝ ΣΤΕΦ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Γόνος Μακεδονικῆς οἰκογενείας ἐγκατεστημένης ἐν Ἀθήναις ἔγεννήθη ἐκεῖ τῷ 1878 καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν νομικῶν σπουδῶν του εἰσῆλθεν εἰς τὴν διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν. Τῷ 1902 ἐτοποθετήθη τῇ αἰτήσει του εἰς τὸ Προξενεῖον Μοναστηρίου ὅπου δραστηρίως ἐργαζόμενος ἤρchiσεν ὁργανῶνων τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας κατὰ τῆς βουλγαρικῆς κομιτατικῆς προπαγάνδας. Ἀκολούθως ὑπηρετήσεν εἰς τὰ Προξενεῖα Σερῶν, Φιλίππουπόλεως, Πύργου, Ἀλεξανδρείας καὶ Δεδέαγατς. Τῷ 1907 ἐτοποθετήθη εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς Κων/πόλεως καὶ τῷ 1909 εἰς τὴν τῆς Ρώμης· καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὴν τοῦ Λονδίνου Ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν ἐνεργῶς ἀναμιχθέντων εἰς τὸ κίνημα τοῦ Γουδῆ τοῦ 1909. Τῷ 1912 ἀπεσπασμένος εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀρχιστρατήγου διεξήγαγε τὴν διαπραγματεύσιν μὲ τὸν Χασὰν Ταχσὶν Πασσὰν διὰ τὴν παράδοσιν τῆς Θεσσαλονίκης. Βραδύτερον διωρίσθη ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Πετρούπολει καὶ Βιέννῃ καὶ τέλος ἐν Βερολίνῳ. Τῷ 1914 διωρίσθη πρέσβυς ἐν Πετρούπολει. Τὴν 31 Ἰουλίου ἐφονεύθη ὑπὸ στρατιωτῶν ἐν Ἀθήναις.

Ὡς ὁργανωτὴς καὶ ἐμπυχωτὴς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΙΧ. ΜΕΛΑΣ

Ἐγεννήθη τῷ 1870 ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀθήναις. Τῷ 1886 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων ὅπῃθεν ἐξῆλθεν ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ τῷ 1891. Ἡ δοῶσις τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων κατὰ τὴν μετὰ τὸ 1900 ἐποχὴν ἐνέπνευσε τὸν Παῦλον Μελᾶν νὰ ἀναλάβῃ ἐμπράκτως τὴν υπεράσπισιν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας. Πρὸς τοῦτο μετέβη κατ' ἀρχὴν πρὸς μελέτην τῆς καταστάσεως τὸν Φεβρουάριον καὶ Ἰούλιον τοῦ 1904 καὶ τὴν 17 Αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους ἐπὶ κεφαλῇ ἀνταρτικοῦ σώματος εἰσῆλθεν εἰς Μακεδονίαν ὅπου παρὰ τὴν καταδίωξιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἤρξατο τοῦ ἔργου τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ ἐδάφους ἓκ τῶν συμμοριῶν τῶν βουλγάρων κομιτατζήδων. Προδοθεὶς ὑπὸ βουλγαρικῆς συμμορίας τοῦ μήτρου Βλάχου ἐπολιορκήθη ἐν Στατίστῃ (τῇ σημερινῇ Μελᾷ) τῶν Κορεστίων, ὑπὸ τουρκικοῦ ἀποσπάσματος 150 ἀνδρῶν καὶ ἐπιχειρήσας ἐξοδὸν ἐπληρώθη θανασίμως καὶ ἐξέπνευσε μετὰ ἡμίωρον. Ἡ κεφαλὴ του ἀποκοπεῖσα ὑπὸ τῶν συντρόφων του ἐτάφη εἰς τὸ παρὰ τὸ Πισοδέριον παρεκκλήσιον τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς ἔμπροσθεν τῆς Ὠραίας Πύλης, τὸ δὲ σῶμα του παραδοθὲν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν εἰς τὸν Μητροπολίτην Καστορίας ἐτάφη ἐν Καστορίᾳ εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς Μητροπόλεως Βυζαντινὸν ναὸν τῶν Ταξιαρχῶν. Ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν πρωτομαρτύρων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος ὅστις διὰ τοῦ θανάτου του ἐνέπνευσε τὸ παράδειγμα τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας εἰς τὴν τότε νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ὅποια ἔτρεξεν ἓκ πάσης Ἑλληνικῆς γωνίας διὰ τὰ ἀγωνισθῆ ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τῶν Σλαύων ἐπιδρομῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΙΚ. ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1865 ὅπου ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ἀμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Θεσσαλίας ἐγκατέλειπε τὰς πανεπιστημιακὰς σπουδὰς του καὶ ἐξέδωκε ἐν Βόλῳ τὴν ἐφημερίδα «Σημαίαν» τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁποίας ἐξηκολούθησε εἰτα ἐν Ἀθήναις. Συνεργαζόμενος εἰς διαφόρους ἐφημερίδας λόγῳ τῶν προσόντων του, εἶχεν ἐλκύσει ζωηρῶς τὴν προσοχὴν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Χαρ. Τρικοῦπη, τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπῆρξεν ὁ πολιτικὸς ἀρθρογράφος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξέδωκε τὴν ἐφημερίδα «Ἐμπρὸς» τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία αὐτοῦ προσωπικότης ἀνήγαγεν εἰς περιωπὴν καὶ κατέστησεν ὄργανον πνευματικῆς καὶ πατριωτικῆς κινήσεως τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ Καλαποθάκης ἐγκαίρως ἀντιληφθεὶς τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεχεν ἡ Μακεδονία ἓκ μέρους τῶν Σλαύων, ὑπῆρξεν ἐπίσης ὁ ὁργανωτὴς καὶ μέχρι τέλους πρόεδρος τοῦ ἰδρυθέντος τῷ 1904 Μακεδονικοῦ Κομιτάτου, πρὸς ἀνακο-

πὴν τοῦ ἐκβουλαγισμού τῆς Μακεδονίας καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐργασιῶν του καὶ τῆς ἐπιμόνου δραστηριότητός του κατώρθωσε νὰ καταπείσῃ τὴν τότε κυβένησιν νὰ υἱοθεήσῃ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ὁργανώσεων δι' ἀνδρῶν, ὅπλων καὶ χρημάτων. Ἀπέθανεν ἐν Γερμανίᾳ τὸν Μάρτιον τοῦ 1921.

ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΩΤΤΑΣ (ΧΡΗΣΤΟΥ)

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Ρούλια τῆς Καστορίας. Ἀπὸ τοῦ 1898 ὁργανώσας ὀλιγομελὲς ἀνταρτικὸν σῶμα ἤρχισε τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων διακριθεὶς διὰ τὴν ἀνδρείαν του. Ἀπειληθεὶς νὰ φονευθῇ ὑπὸ βουλγάρων κομιτατζήδων, κατὰ τὸ 1904 ἐπὶ τι διάστημα κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅθεν μετὰ συνεννοήσεις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ τοῦ Παύλου Μελά καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν. Ἡγούμενος ἀνταρτικοῦ Σώματος ἐπέτυχε τὴν ἐξόντωσιν πολλῶν βουλγάρων κομιτατζήδων εἰς τὴν περιφέρειαν Καστορίας. Τὴν 22 Ἰουνίου 1905 προδοθεὶς ὑπὸ βουλγάρων ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Ρούλια παραπεμφθεὶς δὲ εἰς τὸ Στρατοδικεῖον ἀπηγχονίσθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1905.

ΓΚΟΝΟΣ ΓΙΩΤΑΣ

Ἐγεννήθη ἐν Γιαντισοῖς. Μὲ τὰ ἀπατηλὰ συνθήματα τῶν Βουλγάρων ὅτι θὰ ἀγωνισθοῦν οἱ Χριστιανοὶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν, πολλοὶ νέοι Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν ἠκολούθησαν τὰ ὑπὸ βουλγάρων καταρτισθέντα σώματα.

Εὐθὺς ὅμως ὥς ἀντελήφθησαν τὴν ψευδεπανάστασιν τῶν Βουλγάρων τῆς 20ης Ἰουλίου 1903 ὅτι ὁ ἀγὼν ἐξυπηρέτει καθαρῶς τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδαν, δύο ὅπλαρχηγοὶ οἱ Γκόνος Γιαντισιώτης καὶ Παῦλος ἀπὸ τὸ χωρίον Ζορμπᾶ (Μικρὸ Μοναστηράκι) ἀπεχωρίσθησαν καὶ κατήρτισαν ἀνεξάρτητα Ἑλληνικὰ σώματα.

Τὸν Παῦλον κατώρθωσαν νὰ δηλητηριάσωσιν οἱ Βούλγαροι. Ὁ Γκόνος χάρις εἰς τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματός του κατώρθωκε ἐκάστοτε νὰ ἀντιμετωπίζῃ τοὺς Βουλγάρους. Παραλαβὼν τοὺς ἀνδρας τοῦ δηλητηριασθέντος Παύλου ὥργανωσε τὴν δράσιν του μὲ καταπληκτικὸν στρατηγικὸν πνεῦμα.

Οἱ Βούλγαροι εἶχον καταστήσει τὸν Βάλτον τῆς ἀποστραγγισθείσης λίμνης Γιαντισῶν ἀπόρρητον φρούριον. Μὲ δριμυτήριον τὸν Βάλτον οἱ Βούλγαροι κατετυρόνουν τὰ Ἑλληνικὰ χωρία. Ὁ Γκόνος ὥς γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ Βάλτου ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σώματός του καὶ διὰ κεραυνοβόλου δράσεως του ἀνέκοψε τὴν ἐλευθερίαν κινήσεων τῶν Βουλγάρων, οἱ ὅποιοι ἐταράχθησαν σφόδρα ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Γκόνου. Μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Γκόνου εἰς τὸν Βάλτον ἀνεθάρρησαν οἱ Ἕλληνες τῶν πέριξ τῆς λίμνης χωρίων.

Οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Γκόνου ἔστειλαν ἐνισχύσεις ἐκ 500 ἀνδρῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Γιαντισῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν κέντρον τοῦ ἀγῶνος ἐν Θεσπλίᾳ ἔκρινεν τότε ἐπιβεβλημένον νὰ ἐνισχύσῃ καὶ αὐτὸ τὸν Βάλτον. Ἐστάλησαν πρὸς τοῦτο πολλοὶ ὅπλαρχηγοί. Λόγῳ τοῦ νοσηρωτάτου κλίματος οἱ ἀρχηγοὶ προσεβάλλοντο πολὺ γρήγορα ἀπὸ ἐλονοσίαν καὶ ἀντηλλάσσοντο κατὰ βραχέα χρονικὰ διαστήματα. Μόνον ὁ Γκόνος δὲν ἄλλαξε, ἀλλὰ σὰν Πλάτανος τοῦ Βάλτου, ἐθριάμβευεν εἰς τὸν Βάλτον.

Μὲ τὴν κήρυξιν τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος παρουσιάσθη καὶ ὁ Γκόνος ὅπως ὅλοι οἱ ἐνοπλιοὶ ἀρχηγοὶ καὶ ἀντάρται. Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα τῶν Τούρκων δὲν ἤργησε νὰ γίνῃ ἐπαχθέστερον τῆς αὐταρχικῆς διοικήσεως τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ. Αἱ καταπιέσεις τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔπαυσαν. Οἱ Βούλγαροι συνηργάζοντο μὲ τοὺς Νεοτούρκους κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὸν Γκόνον δὲν τὸν χωροῦσαν πλέον τὰ Γιαντισᾶ. Ἡ ζωὴ του ἐκινδύνευε, δὲν ἤμποροῦρε νὰ μένῃ ἀδρανὴς ἐναντι τῆς διαγωγῆς ταύτης τῶν Τούρκων. Κατήρτισε νέον σῶμα ἀνταρτικὸν καὶ ἤρχισε νέον ἀγῶνα. Κατὰ τὸ 1911 προδοθεὶς κατεδιώκετο συνεχῶς ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ τελικῶς περικυκλωθεὶς ἔπεσεν ὑπὲρ τῶν ἰδανικῶν τοῦ Ἔθνους.